



C. A. B. van Herwerden: *Marianne van Herwerden*, 16 Febr. 1874—26 Jan. 1934. W. L. en J. Brusse N.V., 240 blz., geb. f 10.50.

Weinig lectuur is meer belangwekkend dan de beschrijving van de wording en rijping van een bewust levend mens. De romanschrijver die het product van zijn verbeelding deze ontwikkeling op aanvaardbare wijze laat doormaken, schrijft een boeiend boek. De biograaf kan, naarmate hij zijn object nader stond, zijn fantasie meer buiten spel laten, en behoeft slechts feiten te laten spreken om een belangwekkende publicatie te geven. Daartoe behoort hij echter niet slechts met uiterlijke omstandigheden, maar voor alles met de innerlijke verwerking van deze op de hoogte te zijn.

Aan deze voorwaarde is in dit boek ten volle voldaan. De schrijfster is de vijf jaar oudere zuster van Dr van Herwerden, die heel haar leven lief en leed met haar deelde. Hoewel op vak-wetenschappelijk gebied leek, kon zij de veelzijdig begaafde jongere zuster in menig opzicht volkomen verstaan.

Het boek ontleent overigens ook zijn charme aan de levendige beschrijving van het wetenschappelijk milieu van Wenen en Napels voor de eerste wereldoorlog, en van het Amerikaanse omstreeks 1920, uit brieven van Dr van Herwerden zelf. Een wisselwerking tussen omstandigheden en een daarvoor bereid-zijn deed haar na de Amerikaanse reis haar ideaal „verbetering van de Mensheid” nastreven langs de weg van genetica en eugenetiek, zodat dit tenslotte haar levenswerk kan worden genoemd.

Bezien wij dit leven uit een andere gezichtshoek dan de autrice, dan zien wij een vrouw die dagelijks met aandacht bezig is te lezen in het schone boek, waarin „alle schepselen als letteren zijn, die ons de onzienlijke dingen Gods geven te aanschouwen, namelijk Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid”. Zij heeft het merkteken van een „Hogere Macht” herkend, blijkens de noot op pag. 220. Maar hoewel zij zozeer actief stond middenin de bruisende cultuurstroom van haar tijd, schijnt zij nooit te zijn aangeraakt door de glans van het Christelijk geloof, en heeft zij zonder de Christelijke hoop in deze wereld geleefd.

Wij zien een vrouw tenslotte, die zo opgaat en bevrediging vindt in haar — toch pas na enige aarzeling gekozen — levensrichting van zuiver-wetenschappelijk-werkend-arts, dat zij op haar sterfbed aan een pasgeborene, die uit piëteit naar haar vernoemd wordt, als enige wens meeg geeft, dat het kind even gelukkig mag worden als zijzelf was.

Heerenveen,

C. BRUIN.